

OBSAH

(1) ÚVOD

1.1 O spisech v tomto svazku	23
1.1.1 „Apokalypsy“, nebo „zjevení“?	23
1.1.2 Výběr a pořadí spisů.....	25
1.2 Fenomén apokalyptiky od židovství po křesťanství.....	27
1.2.1 Apokalypsa, apokalyptika, apocalypticismus	27
1.2.2 Z dějin bádání	28
1.2.3 Čtyři přístupy k definici	30
1.2.3.1 Tradiční.....	30
1.2.3.2 Literárně formální	31
1.2.3.3 Esenciální	32
1.2.3.4 Eklektický	32
1.2.4 Klasifikace apokalyps.....	33
1.2.4.1 Výběr textů	33
1.2.4.2 Kosmologické apokalypsy	35
1.2.4.3 Historické apokalypsy.....	36
Sub specie aeternitatis	36
1.2.5 Otázky autorství	38
1.2.5.1 „Sitz im Leben“	38
1.2.5.2 Pseudonymita	39
1.2.6 Původ apokalyptiky	40
1.2.6.1 Izrael: proroctví, nebo moudrost?	40
Den Hospodinův a vypočítávání konce	42
Reinterpretace proroctví	42
Moudrost skrytá v nebi	43
Otázka původu zla	44
1.2.6.2 Babylón a Akkad: mantika a proroctví	45
1.2.6.3 Persie: dualismus, angelologie, démonologie, soud ohněm....	46
1.2.6.4 Helénistický kontext židovské apokalyptiky	47
1.2.7 Kontinuita a diskontinuita prorocké a apokalyptické eschatologie.....	49
1.2.7.1 Transcendentní apokalyptická eschatologie.....	51
1.2.7.2 Kosmologicko-dualistická apokalyptická eschatologie.....	51
1.2.7.3 Individualizace eschatologie v apokalypsách	52
1.2.7.4 Vzkříšení a andělská transformace v apokalypsách	53
1.2.8 Apocalypticismus a křesťanství.....	54
1.2.9 Seznam literatury	55

1.3 Profétie v raném křesťanství.....	57
1.3.1 Úvod.....	57
1.3.2 Christologické ukotvení novozákonného obrazu profétie	57
1.3.3 Novozákonné svědectví o raně křesťanské profétii.....	58
1.3.4 K novozákonním obrazům profétie	61
1.3.5 Postkanonické raně křesťanské písemnictví	63
1.3.6 Křesťanská profétie a řecká mantika.....	64
1.3.7 Otevřený konec	67
1.3.8 Seznam literatury	70

(2) ADAM

2.1 Úvod.....	73
2.1.1 Adamovské spisy	73
2.1.1.1 O Zjevení Mojžíšově	74
2.1.1.2 O Životě Adama a Evy	74
2.1.2 O Závěti Adamově	75
2.1.2.1 Charakteristika spisu	75
2.1.2.2 Datace	76
2.1.2.3 Prameny a původní jazyk	77
2.2 Edice a literatura	78
2.3 Závěť Adamova (překlad ze syrštiny).....	80
Horarium noci	80
Horarium dne	82
Proroctví	84
Nebeská hierarchie.....	88

(3) BARTOLOMĚJ

3.1 Úvod.....	93
3.1.1 Misionář, vizionář, mystik	93
3.1.2 O Evangeliu Bartolomějově	95
3.1.3 O Otázkách Bartolomějových.....	96
3.1.3.1 Charakteristika spisu	96
3.1.3.2 Poznámka k teologickému hodnocení	97
3.2 Edice a literatura	98

3.3 Otázky Bartolomějovy (překlad z řečtiny a latiny)	100
Úvod.....	100
Ježíšův sestup do podsvětí.....	100
Praotec Adam	102
Anděl pomsty.....	102
Duše spravedlivých.....	103
Otázky pro Marii	104
Mariina modlitba.....	105
Mariino vyprávění	106
Pohled do propasti	107
Rozhovor Petra a Marie	108
Bartolomějova žádost.....	109
Beliar.....	109
Beliarovo vyprávění o andělech.....	111
Andělé větrů a moře.....	112
Kolo z propasti.....	113
Antikristovo vyprávění	114
Vyprávění padlého anděla.....	116
Bartolomějova modlitba.....	118
Dodatek – o hříchu proti Duchu svatému.....	121
Dodatek – o manželství.....	122
Dodatek – vyslání apoštolů	123

(4) ÉLCHASAI

4.1 Úvod.....	127
4.1.1 Kdo je Élchasai?	127
4.1.2 Apokalyptický spis	128
4.1.3 Proroctví o válce andělů a okolnosti vzniku knihy	129
4.1.4 Aramejský citát.....	130
4.1.5 Další motivy	130
4.1.5.1 Élchasai, „baptisté“ a Mání	131
4.2 Edice a literatura	132
4.3 Kontexty a zlomky knihy Élchasai (překlad z řečtiny)	133
4.3.1 Hippolytos Římský	133
O nauce Alkibiada z Apameje	133
4.3.2 Eusebios z Kaisareje	137
O helkesaitech.....	137
4.3.3 Epifanios ze Salamíny	137

O falešném proroku Élksaiovi	137
O ebionitech	140
O sampsajích	141
(5) EZDRÁŠ	
5.1 Úvod.....	145
5.1.1 Ezdrášovské spisy	145
5.1.1.1 O Prvním, Druhém a Třetím Ezdrášovi	145
5.1.1.2 O Čtvrtém Ezdrášovi.....	147
5.1.1.3 O Pátém a Šestém Ezdrášovi	148
5.1.1.4 Další spisy.....	149
5.1.1.5 Ezdrášovský cyklus.....	149
5.1.2 O Zjevení Ezdrášově	150
5.1.2.1 Původ a skladba díla.....	150
5.1.2.2 Charakteristika a motivy.....	150
5.1.2.3 Antikrist	151
5.1.2.4 Datace a příbuzné spisy	152
5.1.2.5 Jazyk.....	152
5.1.3 O Zjevení Šadrakově	152
5.1.3.1 Šadrak	152
5.1.3.2 Příbuzné texty a původ spisu	153
5.1.3.3 O pokání.....	154
5.1.3.4 Kázání o lásce	155
5.1.3.5 Místo apokryfu v dobové realitě („Sitz im Leben“)	155
5.1.3.6 Jazyk.....	156
5.1.4 O Vidění Ezdrášově.....	157
5.1.4.1 Problém původu a datace.....	157
5.1.4.2 Obsah a teologický význam	158
5.1.4.3 Textová tradice a jazyk originálu.....	158
5.2 Edice a literatura	159
5.3 Zjevení Ezdrášovo (překlad z řečtiny)	163
Spor s Bohem	163
Den soudu.....	165
Peklo	166
Antikrist.....	167
Tresty a přímluvy	168
Ezdrášova smrt.....	170

5.4 Zjevení Šadrakovo (překlad z řečtiny)	172
Kázání o lásce	172
Spor s Bohem	173
Příprava na smrt	176
O pokání před smrtí	178
5.5 Vidění Ezdrášovo (překlad z latiny)	181
Peklo	181
Nebe	184
Spor s Bohem	185
5.5.1 Vidění Ezdrášovo (sumář z delší verze)	185

(6) JAN

6.1 Úvod	189
6.1.1 Janovské apokalypsy	190
6.1.1.1 O Druhém zjevení Janově	191
6.1.1.2 O Třetím zjevení Janově	192
6.1.1.3 O Tajemstvích Janových	192
6.1.1.4 O Tajné knize Janově	193
6.1.2 O Prvním zjevení Janově	193
6.1.2.1 Doba vzniku	193
6.1.2.2 Místo vzniku	195
6.1.2.3 Forma spisu	195
6.1.2.4 Vztah ke kanonickému Zjevení Janovu	196
6.1.2.5 Teologie spisu	196
6.1.3 O Otázkách Janových	198
6.1.3.1 Bogomilství a katarství	199
6.1.3.2 Původ spisu	201
6.1.3.3 Význam spisu	202
6.2 Edice a literatura	203
6.3 První zjevení Janovo (překlad z řečtiny)	208
Modlitba na hoře Tábor	208
Kniha sedmi pečetí	208
Antikrist	209
Vzkříšení mrtvých	210
Očista země	211
Příprava soudu	212
Sedm pečetí	213
Poslední soud	214

6.4 Otázky Janovy (překlad z latiny)	217
Satanovo putování	217
Vzpoura andělů.....	219
Stvoření světa	221
Stvoření člověka	222
Had a hřich	222
Satanovi služebníci.....	224
Křest, modlitba, manželství	225
Znamení příchodu Páně.....	226
Nebeský soud	227

(7) MARIA

7.1 Úvod.....	233
7.1.1 Mariánské apokalypy	233
7.1.1.1 O syrském Zjevení Mariině v závěru Šesti knih	233
7.1.1.2 O syrském Zjevení Mariině v závěru Knihy o pohřbu Panny Marie	234
7.1.1.3 O etiopském Zjevení Mariině	234
7.1.2 O řeckém Zjevení Mariině	235
7.1.2.1 Obsah a literární hodnota	235
7.1.2.2 Příbuzné spisy	236
7.1.2.3 Z dějin bádání	237
7.1.2.4 Jazyk.....	237
7.2 Edice a literatura	238
7.3 Zjevení Mariino (překlad z řečtiny)	240
Setkání Marie a Michaela na Olivové hoře	240
Nevěřící v temnotě	241
Ohnivá řeka a další tresty	242
Nekázeň v církvi.....	243
Duchovní osoby.....	244
Židé a další hříšníci v temné řece	245
Mariina přímluva za křesťany	246
Další přímluvy	247
Velikonoční úleva	248

(8) PAVEL

8.1 Úvod.....	253
8.1.1 Testimonia.....	253
8.1.2 Textové dochování	254
8.1.2.1 Datace a místo vzniku: řecký originál	254
8.1.2.2 Jinojazyčné verze.....	255
8.1.2.3 Latinské verze.....	256
8.1.3 Charakteristika spisu	258
8.1.3.1 Kořeny a souvislosti	258
8.1.3.2 Obsah spisu podle latinského rukopisu PL	259
8.1.3.3 Motivická výstavba.....	260
8.1.3.4 Hřich a trest.....	262
8.1.4 Proměna textu na latinském církevním Západě: Vidění Pavlovo.	263
8.1.4.1 List spadlý z nebe	265
8.1.4.2 Recepce Vidění Pavlova	266
8.2 Edice a literatura	267
 8.3 Zjevení Pavlovo (překlad z latiny)	275
Biblický úvod	275
Nález textu.....	275
Stížnosti stvoření	275
Zprávy andělů o lidech	277
Zlí a dobrí andělé	279
Smrt spravedlivého.....	280
Smrt bezbožníka.....	282
Soud nad bezbožníkem	283
U rajské brány	285
Henoch a Elijáš	285
Zaslíbená země	286
Město Kristovo	288
Pyšní před branami	288
Svatí u čtyř řek.....	289
Zlaté trůny.....	290
David	291
Návštěva v pekle	292
Tresty duchovních.....	293
Další tresty.....	294
Přímluvy za hříšníky	298
Návštěva ráje	300
Panna Maria.....	301
Praotcové	301

Mojžíš a proroci.....	302
Lot	303
Jób	304
Noe.....	304
Elijáš a Eliša.....	305
8.4 Vidění Pavlovo (překlad z latiny)	306
(9) PETR	
9.1 Úvod.....	317
9.1.1 Petrovské apokryfy	317
9.1.1.1 Zpráva o vzkříšení	317
9.1.1.2 Skála církve.....	317
9.1.1.3 Protivník gnostiků.....	318
9.1.1.4 Protivník Pavlův	319
9.1.1.5 Vizionář	320
9.1.2 O Zjevení Petrově	321
9.1.2.1 Charakteristika textu	321
9.1.2.2 Vztah k dalším spisům	323
9.1.2.3 Testimonia a vztah ke kánonu	324
9.1.2.4 Doba, místo vzniku a další osudy spisu.....	324
9.1.2.5 Paralelní pohanské dobové představy o posmrtném životě	326
9.1.2.6 Přímluva spravedlivých za hříšníky	326
9.1.2.7 Z bádání o zdrojích a motivech	327
9.2 Edice a literatura	329
9.3 Zjevení Petrovo (překlad etiopské verze)	333
Nadpis a prolog.....	333
Znamení příchodu Páně a konce světa.....	333
Znamení fíkovníku.....	334
Sbor s Bohem	335
Vzkříšení mrtvých	336
Zkáza světa a soudný den.....	337
Tresty hříšníků	338
Další tresty hříšníků.....	341
Hříšníci vedle spravedlivých.....	342
Záchrana spravedlivých	343
Petrovo poslání v Římě.....	343
Zjevení na hoře	344
Zjevení na hoře – pokračování	345

9.4 Zjevení Petrovo (překlad z řečtiny)	346
Závěr řeči Páně	346
Zjevení na hoře	346
Tresty hříšníků	347

(10) SIBYLLA

10.1 Úvod	351
10.1.1 Sibylla Erythrejská	351
10.1.2 Sibylla Kýmská a <i>Libri Sibyllini</i>	352
10.1.3 O židovských a křesťanských Sibylliných věštbách	352
10.1.4 O Pseudo-Fókylidových naučeních (Sib 2,56–148)	355
10.1.5 O proměně pohanské věštkyně	357
10.2 Edice a literatura	358
10.3 Sibylliny věštby (překlad z řečtiny)	363

PRVNÍ KNIHA

Sibyllin úkol	363
Stvoření světa	363
Adam a Eva	364
Pád	364
První pokolení	365
Druhé pokolení	366
Třetí pokolení	366
Čtvrté pokolení	366
Páté pokolení	367
Nóemův úkol	367
Rébus Božího jména	367
První výzva k pokání	368
Druhá výzva k pokání	369
Nóe nastupuje do archy	370
Potopa	370
Hledání země	371
Přistání ve Frýgii	372
Šesté pokolení	372
Sedmé pokolení: Títáni	373
Vtělení Páně	374
Jan Křtitel	374
Zvestování Páně	374

Utrpení Páně	375
Vzkříšení a nový lid Páně	376
Proroctví o rozptýlení Židů	376
 DRUHÁ KNIHA	
Sibyllina inspirace	377
Proroctví o pohromách v desátém pokolení	377
Nebeský závod.....	378
Pseudo-Fókylidés – o spravedlnosti	379
Pseudo-Fókylidés – o milosrdenství.....	380
Pseudo-Fókylidés – o umírněnosti	380
Pseudo-Fókylidés – o penězích.....	381
Pseudo-Fókylidés – o důstojnosti a umírněnosti	381
Cíl závodů v nebesích.....	383
Znamení konce	383
Eschatologická vláda Židů	384
Příchod Elijáše a další znamení	384
Ohnivá zkáza.....	384
Soud.....	385
Vzkříšení z mrtvých.....	385
Rozdělení dobrých a zlých	386
Potrestání zlých	387
Odměna dobrých	388
Sibyllino pokání	389
Písářova námitka	390
 ŠESTÁ KNIHA	
Hymnus o Ježíši Kristu.....	390
 SEDMÁ KNIHA	
Zkáza různých míst	391
Potopa	391
Další věštby o zkáze různých míst.....	392
O davidovském králi.....	392
Věštby proti různým národům	393
Křest Ježíšův.....	394
Rituální předpisy.....	394
Věštby proti různým národům	395
Zničení světa	396
Falešní proroci.....	396
Obnovení světa	396
Sibyllino pokání	397

OSMÁ KNIHA

Proroctví o královstvích světa.....	398
Varování před lakotou	398
Věštba proti Římu	399
Císař Hadrianus.....	399
Neronův návrat za vlády Marka Aurelia.....	400
Věštby proti Římu	401
Rovnost mezi lidmi posledních dní.....	402
Zkáza Říma.....	402
Oslava císaře Adriana.....	403
Neronův návrat	403
Další věštba o Neronově návratu	404
Věštby proti různým národům	404
Katastrofy posledních dní	404
Ježíš Kristus Boží Syn Spasitel Kříž	406
Vtělení Syna	407
Zvěstování Páně.....	408
Utrpení Páně	409
Vzkříšení a nový lid Páně	410
Chvalozpěv.....	410
Nepokoje posledních dní.....	411
Boží řeč proti modlářství	412
Dvě cesty.....	413
Poslední soud.....	413
Přehled veršů 8,218–428 Ω	414
Ježíš Kristus navěky	415
Hymnus o Bohu Stvořiteli.....	415
Narození Páně.....	416
Výzva k duchovní bohoslužbě	416

(11) TOMÁŠ

11.1 Úvod.....	421
11.1.1 Charakteristika Zjevení Tomášova.....	421
11.1.2 Testimonia, prameny	422
11.1.3 Doba vzniku.....	423
11.1.4 Sitz im Leben	423
11.2 Edice a literatura	424

11.3 Zjevení Tomášovo (překlad z latiny)	426
Výčet pohrom	426
Králové dobrí a špatní	427
Znamení Antikrista.....	429
Sedm znamení konce světa.....	430
Vzkříšení mrtvých	433

(12) ZÓSIMOS

12.1 Úvod.....	437
12.1.1 Charakteristika.....	437
12.1.2 Kompozice	438
12.1.3 Původní jazyk spisu	438
12.1.4 Doba a místo vzniku	439
12.1.5 Teologie	440
12.1.6 Název spisu.....	441
12.2 Edice a literatura	442
12.3 Zósimovo vyprávění o Rekábejcích (překlad z řečtiny)	445
Zósimova cesta	445
Setkání s Blaženými	446
Vyprávění Rekábejců.....	448
O životě Blažených.....	450
Zósimův návrat	453
Zápas s dáblem	453
Zósimova smrt	455

(13) APOKALYPSY Z NAG HAMMÁDÍ

13.1 Úvod.....	459
13.1.1 O Zjevení Pavlově	459
13.1.1.1 Charakteristika.....	460
13.1.1.2 Obsah	460
13.1.2 O Jakubovi Spravedlivém.....	461
13.1.3 O Prvním zjevení Jakubově.....	463
13.1.3.1 Charakteristika.....	463
13.1.3.2 Obsah	464
13.1.3.3 Význam	464
13.1.4 O Druhém zjevení Jakubově.....	465

13.1.4.1 Charakteristika.....	466
13.1.4.2 Obsah a struktura.....	466
13.1.4.3 Teologie	467
13.1.4.4 Žánr	469
13.1.4.5 Text a datace.....	469
13.1.5 O Zjevení Petrově	469
13.1.5.1 Charakteristika.....	470
13.1.5.2 Teologie	470
13.1.5.3 Datace a místo vzniku	470
13.2 Edice a literatura	471
13.3 Zjevení Pavlovo (NHC V/2, překlad z koptštiny)	475
Setkání s dítětem	475
Čtvrté nebe	476
Páté nebe.....	477
Šesté nebe.....	477
Sedmé nebe	477
Osmé, deváté a desáté nebe.....	478
13.4 První zjevení Jakubovo (NHC V/3, překlad z koptštiny)	479
První rozhovor.....	479
Druhý rozhovor	481
Poučení o archontech.....	482
O Addaiovi	482
O učednicích	483
13.5 Druhé zjevení Jakubovo (NHC V/4, překlad z koptštiny)	485
Jakubova řeč	485
Citovaná řeč Ježíšova	486
Ježíšova hlavní řeč.....	487
Jakubovo martyrium.....	491
Jakubova modlitba před smrtí	491
13.6 Zjevení Petrovo (NHC VII/3, překlad z koptštiny)	493
Úvod	493
Petrova zpráva o vidění a slyšení	493
Spasitelova řeč a Petrova odpověď	494
Petrova zpráva o vidění	496
Závěr.....	497

Seznam zkratek	501
Bibliografie	510
Rejstřík spisů	513
Rejstřík osobních jmen	541
Rejstřík místních jmen	547
Rejstřík vybraných pojmu	549
Ediční poznámka	563